

T.C.
ORMAN VE SU İŞLERİ BAKANLIĞI
Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü

Sayı : B.23.0.11.03.000.DMP.-400- 201
Konu : Korunan Alanlarda Koruma Bölgelerinin
Belirlenmesi

28.02.2012

BAKANLIK MAKAMINA

Tabiatın ve biyolojik çeşitliliğin korunmasının en önemli araçlarından birisi korunan alanlardır. Bu maksatla ülkemizin taraf olduğu Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi kapsamında Etkin Korunan Alan Sistemi iş programı yayınlanmıştır.

Milli Parklar, Tabiat Parkları, Tabiatı Koruma Alanları, Tabiat Anıtları, Sulak Alanlar ve Yaban Hayatı Geliştirme Alanlarının korunması, geliştirilmesi ve yönetilmesi, Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi çerçevesinde Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğüne kanunlarla verilmiş bir vazifedir. Verilen bu vazifenin ifa edebilmesi için detaylı bir araştırma, izleme neticesinde, alan için yeterli bir koruma ve kullanım kararlarının belirlenmesi ve bunu gerçekleştirilebilmesi için alanın özelliklerine uygun bir bölgeleme sistemini oluşturması gerekmektedir.

Korunan Alan gelişim veya yönetim planları, alanla ilgili paydaşların ihtiyaçları ile tabiatı koruma gerekliliklerinin uyumlu hale getirildiği belgeler olarak kabul edilmelidir. Bu alanların Gelişim planları dinamik, durum ve şartlar karşısında değişebilen bir planlama anlayışıyla yapılmalıdır. Bu yaklaşım değişkenlik ve dinamiklik içerisinde alanın daha iyi korunmasına hizmet edecek durum ve şartları ortaya koymak için gereklidir.

Halen Bakanlığımız tarafından yürütülen planlama çalışmaları; Uzun Devreli Gelişme Planları (UDGP) ve Yönetim Planları şeklinde yürütülmektedir. Bu planlama çalışmalarında kullanılan metodolojilerin uygulama birliğinin sağlanabilmesi için koruma yaklaşımlarının arasındaki farklılıkların ortadan kaldırılması bir zaruret olarak ortada bulunmaktadır.

2873 sayılı Milli Parklar Kanunu ve Milli Parklar Yönetmeliği ile 4915 sayılı Kara Avcılığı Kanunu ve Yaban Hayatı Koruma ve Geliştirme Sahası Yönetmeliklerinde koruma bölgeleri ile ilgili açıklayıcı ve düzenleyici hüküm bulunmaz iken, Sulak Alanların Korunması Yönetmeliğinde koruma bölgeleri ile ilgili açıklayıcı ve düzenleyici hükümlere yer verilmektedir. Milli Park, Tabiat Parkı, Tabiatı Koruma Alanı, Tabiat Anıtları ile Yaban Hayatı Geliştirme Sahalarındaki koruma bölgelerinin belirlenmesi ile ilgili usul ve esaslar Genel Teknik Şartnamelerde belirlenmiştir.

Genel Müdürlüğümüzün sorumluk alanında bulunan korunan alanlarda yönetim maksatları benzerlik arz etmesine rağmen kullanılan bölgelerin adı, içeriği ve belirleme kriterlerinde farklılıklar mevcuttur. Milli Park, Tabiat Parkları ile Yaban Hayatı Geliştirme Sahalarında; Mutlak Koruma Bölgesi, Hassas Kullanım Bölgesi veya Sınırlı Kullanım Bölgesi ve Kontrollü Kullanım Bölgesi isimleri kullanılırken Sulak Alanlarda Mutlak Koruma Bölgesi, Sulak Alan Bölgesi, Ekolojik Etkilenme Bölgesi, Özel Hüküm Bölgesi ve Tampon Bölge kavramları kullanılmaktadır.

→ R. A.

Yukarıda yapılan açıklamalar ve tespitler kapsamında, Bakanlığımız sorumluluk alanında bulunan korunan alanların kaynak değerleri ve statüleri farklı olmakla birlikte koruma maksatlarına ulaşmak için koruma bölgeleri kriterlerinde dil ve uygulama birliğini sağlamak için Genel Müdürlüğümüz bünyesinde oluşturulan komisyon marifetiyle bölgeleme kriterleri ve yönetim maksatları yeniden belirlenmiştir.

Bu kapsamda korunan alanlarda, aşağıda detayları verilen Mutlak Koruma Bölgesi, Hassas Koruma Bölgesi, Sürdürülebilir Kullanım Bölgesi ve Kontrollü Kullanım Bölgesi olmak üzere dört temel koruma bölgesi belirlenmiş olup Sulak Alanlarda ise bu dört koruma bölgesine ilave olarak sulak alan sınırları dışında Tampon Bölge tanımlanmıştır.

Koruma Bölgeleri;

1. **Mutlak Koruma Bölgesi;** Küresel ölçekte korunması gereken ve/veya ülkemizin taraf olduğu sözleşmelerde korunması taahhüt edilen türlerin bağımlı oldukları habitatlardan, günümüze kadar hiç insan müdahalesi görmeden doğallığı muhafaza edilmiş olan alanlar mutlak koruma bölgesi olarak ayrılır.

Yönetim Maksadı: Türlerin ve/veya habitatların varlıklarını sürdürebilmesini sağlamak maksadı ile insan müdahalesini sınırlamak veya engellemek.

Belirleme Kriterleri;

- Doğal olmak,
- Her hangi bir insan müdahalesi görmemiş olmak,
- Milli ve Milletler arası düzeyde tipik, emsalsiz ve nadir olmak,
- Tehlikeye maruz veya kaybolmaya yüz tutmuş olmak,
- Koruma altına alınan alan, devletin hüküm ve tasarrufu altında olmalı veya bu alan özel mülkiyete konu ise sahiplerinin muvafakati alınmalı. (Mutlak korunma zarureti bulunan habitatlar, istimlak veya intifa suretiyle kamu mülkiyeti ve kullanımı altına alınması planlanmalıdır.)

2. **Hassas Koruma Bölgesi ;** Bir alanın kaynak değeri ya da çekirdek zonunu oluşturan bölümü geleneksel kullanımla iç içe günümüze kadar gelebilmiş ise, hedef türlerin, habitatlarının bozulmadan gelecek nesillere intikalini sağlayacak şekilde kullanımı, zaman, faaliyet ve süreye göre kısıtlandığı kısımları Hassas Koruma Bölgesi olarak ayrılır.

Yönetim Maksadı

- Müdahale görmüş kaynak değerlerini koruyarak ve/veya iyileştirme çalışmaları ile doğal süreçlere yaklaşmasını sağlayarak türlerin ve habitatların geleceklerini teminat altına almaktır.

Belirleme Kriterleri;

- Doğal veya yarı doğal olmak,
- Herhangi bir sebeple insan müdahalesine maruz kalmış ancak iyileştirilebilecek nitelikte olmak,
- Milli ve Milletler arası düzeyde tipik, emsalsiz ve nadir olmak,

- Tehlikeye maruz veya kaybolmaya yüz tutmuş olmak,
- Koruma altına alınan alan, devletin hüküm ve tasarrufu altında olmalı veya bu alan özel mülkiyete konu ise sahiplerinin muvafakati alınmalı. (Mutlak korunma zarureti bulunan habitatlar, istimlak veya intifa suretiyle kamu mülkiyeti ve kullanımı altına alınması planlanmalıdır.)

3. **Sürdürülebilir Kullanım Bölgesi;** Tabiatı koruma amacıyla belirlenmiş kurallara göre ekonomik faaliyetlerin sürdürülmesine izin verilen, çekirdek bölge ile insani faaliyetlere açık bölgeler arasında kalan alanlar sürdürülebilir kullanım bölgesi olarak ayrılır.

Yönetim Maksadı; Ekolojik ortam ile uyumlu sürdürülebilir doğal kaynak kullanımını sağlamak

Belirleme Kriterleri;

- Doğal veya yarı doğal olmak,
- Geleneksel kullanımı olmak
- Ekonomik gelir potansiyeli olmak

4. **Kontrollü Kullanım Bölgesi;** Korunan alanlar içinde yer alan turizm ve rekreasyon alanları, yerleşim yerlerinin yer aldığı alanlar Kontrollü Kullanım bölgesi olarak ayrılır.

Yönetim Maksadı;

- Korunan Alanın turizm ve rekreasyon hizmetinden ziyaretçilerin faydalanmasını sağlamak,
- Korunan Alan içerisindeki mevcut yerleşim alanlarında planlı gelişimi sağlamak

Belirleme Kriterleri;

- İskan ve yapılaşmaya konu olmak
- Turizm ve rekreasyon potansiyeline sahip olmak

5. **Tampon Bölge;** Sulak Alanlarda koruma alanının sınırlarında koruma alanındaki ekosistem ile ilişkili ve ekosistemi etkileyen ve/veya destekleyen ekosistem ve habitatlar ile birlikte içerisinde yerleşim yerleri ile yapılaşmaya açık alanların yer aldığı alanlardır.

Yönetim Maksadı;

- Sulak Alan ekosistemindeki kaynak değerleri üzerindeki olumsuz etkileri asgari seviyeye indirmek
- Sürdürülebilir doğal kaynak kullanımını sağlamak
- İskan ve yerleşime konu alanlarda planlı gelişimi sağlamak

Belirleme Kriterleri;

- Doğal, yarı doğal veya sun'i olmak,
- Geleneksel kullanımı olmak,
- Ekonomik gelir potansiyeli olmak
- İskan ve yapılaşmaya konu olmak,

şeklinde tanımlanmıştır.

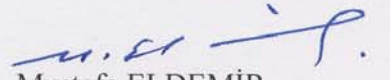
EQ

Makamınızca uygun görüldüğü takdirde;

Genel Müdürlüğümüz sorumluluk alanında bulunan korunan alanlarda yönetim etkinliğini artırmak için önemli bir araç olan ve yukarıda isimleri, içeriği, yönetim maksadı ve belirleme kriterleri tadat edilen koruma bölgelerinin uygulanması,
Uygulama nın;

1. Öncelikle **planlama süreci devam eden korunan alanların** Uzun Devreli Gelişme Planları ve Yönetim Planlarının yukarıda belirtilen **koruma bölgeleri sistemine göre belirlenmesi,**
2. İkinci aşamada **planı onaylanmış koruma alanları için** koruma bölgeleri gözden geçirilip yukarıda belirtilen **koruma bölgeleri sitemine göre revize edilip** uygulama birlikteliğinin sağlanması,
3. Üçüncü aşama ise **ilan edilmiş veya yeni ilan edilecek olan koruma alanlarının** etkin yönetimi için yukarıda belirtilen koruma bölgeleri sistemi ve koruma maksatlarına göre bölgeneyecek ve koruma bölgelerindeki izin verilecek faaliyetlerin tanımlanarak alanların yönetilmesi,

ayrıca, yapılacak bölgeleme çalışmalarında alanın koruma maksadı, koruma stratejisi ve koruma araçlarının dikkate alınması, Bakanlığımız sorumluluk alanındaki korunan alanlarda Uzun Devreli Gelişme Planları, Yönetim veya koruma ve gelişme planlarının bölgeleme esaslı ve üst ölçekte yapılması ve onaylanması, bilahare sektörel alt planlarının yapılması ve uygulamaya aktarılması hususlarını tensiplerinize arz ederim.

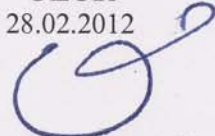

Mustafa ELDEMİR
Müsteşar Yardımcısı

Uygun görüşle arz ederim.

28.02.2012

Prof. Dr. Lütfi AKCA
Müsteşar

OLUR
28.02.2012

Prof. Dr. Veysel EROĞLU
Bakan